

ĒRĢĻU NOVADA BĀRIŅTIESAS 2017.GADA DARBĪBAS PĀRSKATS

Pārskats sagatavots saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 5.panta 4.daļas prasībām, kas nosaka to, ka bāriņtiesa ne retāk kā reizi gadā sniedz pašvaldības domei pārskata ziņojumu par savu darbību. Pārskata ziņojums publicējams pašvaldības mājaslapā.

Ērģļu novada bāriņtiesa ir pašvaldības izveidota aizbildnības un aizgādības iestāde, kura savā darbībā pamatojas uz normatīvajiem aktiem un publisko tiesību principiem un novada administratīvajā teritorijā veic Latvijas Republikas Civillikumā, Bāriņtiesu likumā un citos normatīvajos aktos paredzētās funkcijas.

Bāriņtiesa saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 4.panta otrajā daļā noteikto prioritāri nodrošina bērna vai aizgādībā esošas personas tiesības un tiesisko interešu aizsardzību.

Ērģļu novada bāriņtiesas darbības teritorijā (Ērģļu pagasts, Jumurdas pagasts, Sausnējas pagasts) uz 2017.gada 1.janvāri bija 3068 iedzīvotāji.

Lai pildītu amata pienākumus bāriņtiesā, sešu mēnešu laikā pēc ievēlēšanas bāriņtiesas priekšsēdētāja, vietnieka vai locekļa amatā, saskaņā ar Bāriņtiesas likuma 10.panta 4.daļu un 2006.gada 5.decembra Ministru Kabineta noteikumiem Nr.984 “Noteikumi par bāriņtiesas priekšsēdētāja, bāriņtiesas priekšsēdētāja vietnieka un bāriņtiesas locekļa mācību programmas saturu un apmācības kārtību”, personai jāapgūst 192 stundu profesionālās pilnveides izglītības programma “Bāriņtiesas organizācija un vadība.”

Pārskata periodā bāriņtiesas darbu nodrošināja:

- 1) bāriņtiesas priekšsēdētāja Vineta Bagatska, kura strādāja pilnu darba slodzi 40 stundas nedēļā,
- 2) 4 bāriņtiesas locekles, kuras darba samaksu saņem par nostrādātajām stundām, no tām - 1 bāriņtiesas locekle – Lilita Knēziņa, kura strādāja vidēji 22 stundas mēnesī un 3 bāriņtiesas locekles – Baiba Cielēna, Dace Dombrovska un Sandra Konovalova, kuras strādāja vidēji 12 stundas mēnesī katra.
- 3) darbiniece Teiksma Eglīte, kura saņem piemaksu pie pamatdarba algas par bāriņtiesas sēžu sekretāres pienākumu pildīšanu, sarunu protokolu pierakstīšanu.

Bāriņtiesas amatpersonu izglītības ir atbilstošas likuma prasībām, darbinieki rūpējas par savu profesionālo izaugsmi un pilnveido savas zināšanas un prasmes semināros, diskusijās.

Preventīvais darbs

Novadā ir izveidota bērnu tiesību aizsardzības savstarpējās sadarbības grupa. Bāriņtiesa ir ieinteresēta, lai mazinās to bērnu skaits, kuri tiek audzināti ārpusģimenes aprūpē, tāpēc svarīgi ir preventīvie pasākumi ģimenēm ar bērniem. Bāriņtiesa veiksmīgi sadarbojas ar sociālo dienestu, kopīgi veicot dzīves apstākļu pārbaudes, risku izvērtēšanu ģimenēs.

Veiksmīga, un vienlaikus arī pilnveidojama ir sadarbība ar izglītības iestādēm, Valsts policiju, ģimenes ārstiem. Atzinīgi vērtējams psiholoģes Indras Dičas veiktais darbs ar vecākiem un bērniem, atzinumu sniegšanā pēc bāriņtiesas pieprasījuma. Vērtīga un, manuprāt, pilnībā vēl neizmantota ir iespēja izmantot Katie Jane Roth sniegtos mūzikas terapijas pakalpojumus.

Lēmumu pieņemšana

Lai varētu pieņemt bērna vai personas ar ierobežotu rīcībspēju interesēm visatbilstošāko lēmumu, bāriņtiesa parasti veic šādas darbības:

- 1) iekārto lietu un veic ierakstus reģistrācijas žurnālos, dokumentu uzskaites lapā, procesuālo darbību uzskaites lapā,
- 2) veic dzīves apstākļu pārbaudi, par ko sastāda aktu,
- 3) pieprasa sociālajam dienestam informāciju par veikto sociālo darbu ar ģimeni,
- 4) pieprasa informāciju ģimenes ārstam, izglītības iestādēm, citām bāriņtiesām, krīzes centriem, bērnu aprūpes iestādēm, policijai, prokuratūrai, probācijas dienestam un citām iesaistītajām institūcijām,
- 5) uzklausa iesaistīto personu viedokļus, kurus fiksē sarunu protokolos,
- 6) vajadzības gadījumā nosūta personas pie sociālā dienesta psihologa atzinuma saņemšanai par personas vai ģimenes atbilstību aizbildņa, audžuģimenes vai adoptētāja statusa iegūšanai,
- 7) veic risku izvērtēšanu,
- 8) pieprasa informāciju Sodu reģistram,
- 9) veic pienākumu un tiesību izskaidrošanu,
- 10) sagatavo lēmuma projektu,
- 11) koleģiālā sēdē pieņem lēmumu, kuru noformē atbilstoši normatīvo aktu prasībām un nosūta iesniedzējam, sociālajam dienestam un citām institūcijām.

2017.gadā bāriņtiesa pieņēmusi 33 lēmumus. Bāriņtiesas lēmumi nav pārsūdzēti.

Pieņemto lēmumu saturs:

- 2 lēmumi par aizgādības tiesību pārtraukšanu (no tiem – viens vienpersoniskais lēmums),
- 2 lēmumi par aizgādības tiesību nepārtraukšanu,
- 3 lēmumi par aizgādības tiesību atjaunošanu,
- 3 lēmumi par prasības sniegšanu tiesā par aizgādības tiesību atņemšanu,
- 1 lēmums par lietas izskatīšanas atlikšanu,
- 2 lēmumi par aizgādības tiesību neatjaunošanu,
- 2 lēmumi pēc tiesas pieprasījuma (par atsevišķu aizgādību, saskarsmes kārtību),
- 3 lēmumi par personas atbilstību aizbildņa pienākumu veikšanai,
- 1 lēmums par nodokļu atvieglojumu piemērošanu (vecāku domstarpības),
- 2 lēmumi par atļauju nepilngadīgajiem iegādāties dzīvokļu īpašumus,
- 1 lēmums par atļauju nepilngadīgajam pārdod īpašuma daļu,

- 1 lēmums par atļauju vecākiem veikt izmaiņas nepilngadīgā bērna naudas noguldījuma uzkrāšanas nosacījumos,
- 2 lēmumi par aizbildņu atļaušanu no aizbildņa pienākumu pildīšanas,
- 2 lēmumi par laulāto atzīšanu par adoptētājiem (t.sk. – viens lēmums par adopciju bērna interesēs),
- 2 lēmumi par atļaujas došanu nepilngadīgajiem šķērsot valsts robežu un uzturēties viesģimenē,
- 1 lēmums par atļaujas došanu ārpusģimenes aprūpē esošam bērnam ciemoties pie radniekiem,
- 2 lēmumi par aizgādņa tiesību un pienākumu apjoma grozījumiem,
- 1 lēmums par bāriņtiesas darba organizāciju.

Aizgādība – vecāku pienākums līdz pilngadības sasniegšanai rūpēties par bērnu un viņa mantu, pārstāvēt bērnu viņa personiskajās un mantiskajās attiecībās.

Pārskata gada laikā bāriņtiesa aizgādības tiesības pārtraukusi 3 vecākiem (1 mātei un 2 tēviem) uz 3 bērniem.

Pārtrauktās aizgādības tiesības atjaunotas 4 vecākiem (1 mātei un 3 tēviem) uz 4 bērniem.

Bāriņtiesa Madonas rajona tiesā iesniegusi 2 prasības pieteikumus par aizgādības tiesību atņemšanu 2 vecākiem (1 mātei un 1 tēvam) kopā uz 5 bērniem.

Ar Madonas rajona tiesas spriedumu aizgādības tiesības atņemtas 1 tēvam uz 3 bērniem. Vienas civillietas iztiesāšana turpinās 2018.gadā.

Ārpusģimenes aprūpes formas:

Aizbildnība – bērnam, kurš palicis bez vecāku gādības, ieceļ aizbildni, kurš turpmāk aizvietos bērna vecākus.

2017.gadā pie 7 aizbildņiem dzīvo 12 bērni. 5 aizbildņi ir bērnu radnieki, 2 aizbildņiem ar bērniem nav radniecīgu saišu.

Audzūģimene – ģimene, kura bāreņim vai bez vecāku gādības palikušam bērnam nodrošina aprūpi līdz brīdim, kamēr bērns var atgriezties savā bioloģiskajā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts vai viņam nodibināta aizbildnība. Ja esat nolēmuši kļūt par audzūģimeni, aicinām tūlīt vērsties bāriņtiesā, lai uzsāktu dokumentu kārtošānu.

Novadā ir 4 audzūģimenes, kurās 2017.gadā ģimeniska vide tika nodrošināta 9 citu pašvaldību bērniem. Viens Ērgļu novada bērns ievietots audzūģimenē, kura atrodas citā pašvaldībā.

Bāriņtiesas priekšsēdētāja “Ērgļu novada ziņās” vairākkārt ir sniegusi informāciju par iespējām kļūt par audzūģimeni, diemžēl, acīm redzot apzinoties šī darba atbildību un nestandarta situāciju iespējamību, 2017.gadā neviena persona/ģimene nav izteikusi vēlēšanos kļūt par audzūģimeni. Ceru, kāda persona/ģimene 2018.gadā saņemsies un sapratīs, ka vēlas dalīties savā mīlestībā, prasmēs un rūpēs, kļūstot par audzūģimeni.

Aprūpes un rehabilitācijas institūcija – ja bērnam nav iespējams nodrošināt aprūpi pie aizbildņa vai audžuģimenē vai, ja aprūpe pie aizbildņa vai audžuģimenē konkrētam bērnam nav piemērota, tad bāriņtiesa lemj par bērna ievietošanu institūcijā. Institūcijā šobrīd uzturas viens novada bērns.

Viesģimene - persona vai laulātie sniedz atbalstu ārpusģimenes aprūpes iestādē ievietotam bērnam. 2017.gadā novadā neviena persona / ģimene nav izteikusi vēlēšanos kļūt par viesģimeni.

Adopcija - Adopcija ir efektīvākais veids, kā bērns var pilnībā iekļauties ģimenē. Tā ir iespēja dot bērnam jaunu ģimeni un mājas, kurās viņš tiktu mīlēts un sargāts, bērns kļūst par ģimenes locekli, kā arī iegūst visas juridiskās garantijas.

2017.gada divas personas, laulātie, atzīti par adoptētājiem, vēl divas personas iesniegušas iesniegumu atzīšanai par adoptētājiem. Lai pieņemtu lēmumu, bāriņtiesa veic potenciālo adoptētāju ģimenes izpēti – sarunas ar ģimenes locekļiem, dzīves apstākļu pārbaudes, ģimenes locekļu savstarpējo attiecību un motivācijas noskaidrošana, iegūst informāciju par veselības stāvokli, sodāmībām, pieprasa psihologa atzinumu. Vienā gadījumā adopcija apstiprināta. Adoptētāju ģimenēs bāriņtiesa veic pēc adopcijas uzraudzību divu gadu garumā.

Aizgādība – ir personu ar ierobežotu rīcībspēju personīgo un mantisko interešu, kā arī mantas aizsardzības forma. Aizgādnieks ir persona, kuru ieceļ vai atbrīvo no pienākumu pildīšanas bāriņtiesa, pamatojoties uz tiesas spriedumu par aizgādības nodibināšanu vai izbeigšanu. Ērgļu novadā ir viena aizgādībā esoša persona, kuras aizgādnieks ir radnieks. 2017.gadā nav nodibināta neviena aizgādība.

Sadarbība ar tiesām –

Bāriņtiesa, saskaņā ar Bāriņtiesu likuma 50.pantu, pēc tiesas pieprasījuma sniedz atzinumus šādos gadījumos:

- 1) lai noteiktu kārtību, kādā izmantojamas saskarsmes tiesības un tiesības uzturēt personiskas attiecības un tiešus kontaktus ar bērnu,
- 2) viena vecāka atsevišķas aizgādības noteikšanai,
- 3) aizgādības tiesību atņemšanai vai atjaunošanai,
- 4) paternitātes atzīšanai vai apstrīdēšanai,
- 5) citos Civilprocesa likumā paredzētos gadījumos.

Atzinumu sniegšana pēc tiesas pieprasījuma lietās par atsevišķas aizgādības noteikšanu vienam no vecākiem, bērna dzīvesvietas un saskarsmes tiesību noteikšana, ir darbietipīga un komplicēta bāriņtiesas darbības sfēra. Tā kā šajās lietās parasti kāda no iesaistītajām pusēm nav apmierināta ar bāriņtiesas lēmumu (atzinumu tiesai), tad par bāriņtiesas darbu tiek izteikti pārmēti un sūdzības.

2017.gadā bāriņtiesa:

- 1) sniegusi Madonas rajona tiesai 2 atzinumus lietās par viena vecāka atsevišķas aizgādības tiesību noteikšanu un saskarsmes tiesību izmantošanas kārtību; piedalījies 14 tiesas sēdēs šo lietu izskatīšanas laikā;
- 2) piedalījies kā prasītājs vienā tiesas sēdē par aizgādības tiesību atņemšanu vienam vecākam.

Citas lietas

Bāriņtiesa pieņēmusi lēmumus arī citos gadījumos – vecāku domstarpību izšķiršana lietās par iedzīvotāju nodokļu atvieglojumiem par bērniem, par ārpusģimenē atrodošos bērnu viesošanu pie radniekiem.

Apliecinājumi –

Likumdevējs bāriņtiesai deleģējis apliecinājumu izdarīšanu un citu uzdevumu pildīšanu saskaņā ar Bāriņtiesu likuma VII nodaļā noteikto.

Bāriņtiesas apliecinājums juridiskā spēka ziņā pielīdzināms notariālajam apliecinājumam.

2017.gadā bāriņtiesa sagatavojuši dokumentus un veikusi 235 apliecinājumus, tajā skaitā:

- 1) sastādīti nostiprinājuma lūgumus zemesgrāmatai, apliecināti parakstus uz nostiprinājuma lūguma, ja vienam no darījuma veicējiem deklarētā dzīvesvieta ir bāriņtiesas darbības teritorijā,
- 2) ierakstīts testamentu grāmatā iedzīvotāja, kura deklarētā dzīves vieta ir attiecīgās bāriņtiesas darbības teritorija, testaments,
- 3) apliecinātas tādu dokumenta kopijas, izraksta pareizība, kuri attiecas uz konkrēto personu,
- 4) sastādītas un apliecinātas vai tikai apliecinātas to iedzīvotāju pilnvaras, kuru deklarētā dzīves vieta ir Ērgļu novada teritorija,
- 5) apliecināti personu paraksti,
- 6) sagatavoti un apliecināti līgumi.

Sadarbība

Lai nodrošinātu bērnu vai aizgādībā esošo personu optimālu tiesību un interešu aizstāvību, bāriņtiesa sistemātiski sadarbojas ar:

- 1) bāriņtiesām - 17 citu pilsētu un novadu bāriņtiesām,
- 2) ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām - 2 ģimenes atbalsta centriem,
- 3) veselības aprūpes iestādēm - 3 ģimenes ārstu praksēm novadā un 1 ģimenes ārsta praksi ārpus novada teritorijas, SIA Madonas slimnīcu, Bērnu klīniskās universitātes slimnīcu, Straupes narkoloģisko slimnīcu,
- 4) izglītības iestādēm – Ērgļu vidusskolu, Jāņa Zālīša Sausnējas pamatskolu, pirmsskolas izglītības iestādi “Piemenīte”, Dzelzavas internātpamatskolu,
- 5) sociālajiem dienestiem – Ērgļu novadā, Madonas novadā, Vecpiebalgas novadā,
- 6) Valsts policijas Madonas, Balvu, Jēkabpils policijas iecirkņiem,
- 7) Valsts probācijas dienesta Madonas teritoriālo struktūrvienību,
- 8) Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūru.

Sadarbības formas ir visdažādākās – pārrunas, informācijas pieprasījumi un informācijas sniegšana, risku izvērtēšana, tikšanās iestādēs.

Pārskata gada laikā bāriņtiesā saņemti 220 iesniegumi un citi dokumenti; sagatavoti un izsūtīti 256 pieprasījumi un atbildes uz saņemtajiem dokumentiem.

Apmeklētāji

Iedzīvotāji bāriņtiesā konsultējas gadījumos, kad vecāku starpā ir domstarpības, ja kāds no vecākiem savas tiesības izmanto bezatbildīgi vai ļaunprātīgi, jautājumos par laulības šķiršanu un

uzturlīdzekļu piedziņu, mantošanas jautājumos, bāriņtiesas kompetencē veicamo apliecinājumu jautājumos.

Vecāki tiek aicināti uz pārrunām, ja nav pietiekami nodrošinājuši bērnu aprūpi, uzraudzību, izglītības iestāžu apmeklējumus vai veselības aprūpi.

Bāriņtiesas pienākumu apjoms

Jāatzīst, ka nemitīgi pieaug bāriņtiesai uzliktie pienākumi. Salīdzinot Bāriņtiesu likuma 2007. gada redakciju ar šobrīd spēkā esošo, bāriņtiesas kompetences un pienākumi būtiski palielinājušies, jo likums papildināts ar jauniem pantiem, tostarp, 19.¹ pants – pieteikums par pagaidu aizsardzību pret vardarbību, 50.¹ pants – pēc tiesas pieprasījuma sniedz ziņas un citus pierādījumus, 53.¹ pants – bērna nodošana citas personas aprūpē, 59.² pants - aizgādņa iecelšana mantojumam, 59.³ pants - atbalsts bērna audzināšanai, 59.⁴ pants - saskarsmes tiesību īstenošana bāriņtiesas pārstāvja klātbūtnē, 69.¹ pants - ziņu iesniegšana publisko testamentu reģistrā u.c.

Bāriņtiesa veic datu ievadi Nepilngadīgo personu atbalsta informācijas sistēmā.

Bāriņtiesā izveidota iekšējā lietu kontroles sistēma. Lietas tiek pārbaudīta vienu reizi gadā, kas dod iespēju konstatēt un novērst nepilnības.

Bāriņtiesas lietu atbilstību nomenklatūras prasībām pārbauda Cēsu zonālais valsts arhīvs.

Bāriņtiesas uzraudzību un metodisko vadību veic Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekcija.

Tieslietu ministrija sniedz bāriņtiesām metodisko palīdzību Bāriņtiesu likuma VII (apliecinājumu izdarīšana un citu uzdevumu pildīšana) un VIII nodaļā (palīdzība mantojuma lietu kārtošanā un mantojuma apsardzībā) noteikto uzdevumu izpildē.

Pārskatu sagatavoja

bāriņtiesas priekšsēdētāja

Vineta Bagatska